

PATĒRĒTĀJU STRĪDU RISINĀŠANAS KOMISIJA

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts pasts@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

pasažierim

aviokompānijai

LĒMUMS par strīdu Rīgā

2021.gada 7.jūnijā

Nr. 79-psrk

Patērētāju strīdu risināšanas komisija (turpmāk – Komisija) šādā sastāvā:

Komisijas priekšsēdētājs: R.Grāvelsiņš,

Komisijas locekļi: A.Vanags kā patērētāju interešu pārstāvis un
A.Saltikova kā komersantu interešu pārstāve

izskatīja rakstveida procesā strīdu starp pasažieri un aviokompāniju par neizmaksātu kompensāciju saistībā ar atceltu lidojumu.

No lietas materiāliem izriet, ka pasažieris par 2020.gada 11.augusta lidojuma Odesa – Rīga (turpmāk – lidojums) atcelšanu ir izvirzījis prasību par kompensācijas izmaksu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr.295/91 (turpmāk – Regula) noteikumiem. Pasažieris nebija informēts par lidojuma atcelšanu, bet par to uzzināja pats, mēģinot veikt reģistrāciju lidojumam. Kad pasažieris uzzināja, ka lidojums ir atcelts, un ņemot vērā to, ka aviokompānija pasažierim nepiedāvāja iespēju izvēlēties starp alternatīvu lidojumu vai naudas atmaksu par iegādāto biļeti, pasažieris pats iegādājās jaunu biļeti lidojumiem Odesa – Budapešta – Rīga 2020.gada 11.augustā, veicot par to samaksu 213,92 EUR apmērā. Pasažieris pieprasīja aviokompānijai izmaksāt kompensāciju par atcelto lidojumu, taču aviokompānija atteica izmaksāt kompensāciju, norādot, ka lidojums tika atcelts ārkārtēju apstākļu dēļ.

Tāpat no lietas materiāliem izriet, ka aviokompānija pasažierim ir atmaksājusi atceltā lidojuma biļetes vērtību, kā arī atlīdzinājusi pasažierim izdevumus par biļetes iegādi 2020.gada 11.augustā lidojumiem Odesa – Budapešta – Rīga 146,93 EUR apmērā, tas ir, no 227,96 EUR atņemot jau atmaksāto naudas summu par biļeti atceltajam lidojumam 66,99 EUR apmērā un atņemot 14,04 EUR par pasažiera iegādāto papildpakalpojumu – prioritāra iekāpšana gaisa kuģī.

Aviokompānija savā skaidrojumā Komisijai norāda, ka aviokompānijai bija pienākums ievērot Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumus Nr. 360 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” (turpmāk – Noteikumi). Noteikumu 35. punkts tā brīža redakcijā paredzēja, ka starptautiskos pasažieru pārvadājumus caur lidostām, ostām, ar autobusiem un dzelzceļa transportu neveic no/uz Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – SPKC)

tīmekļvietnē publicētajām valstīm, kurās ir reģistrēta tāda Covid-19 infekcijas izplatība, kas var radīt nopietnu sabiedrības veselības apdraudējumu.

Papildus aviokompānija norāda, ka saskaņā ar SPKC 2020. gada 31. jūlijā un 7. augustā publicētajiem valstu saslimstības rādītāju sarakstiem, 2020. gada 11. augustā, kad pasažierim bija paredzēts veikt lidojumu, lidojumi no/uz Ukrainu varēja radīt draudus pasažieru veselībai. Aviokompānija atzīmē, ka šajā valstu sarakstā Ukraina atsevišķi netiek norādīta, bet gan iekļauta sadaļā “Citas sarakstā neminētās valstis”. Līdz ar to pēc SPKC norādījumiem, un saskaņā ar Noteikumu 35. punktu, aviokompānijai bija liegts veikt lidojumus uz Ukrainu.

Vienlaikus aviokompānija paskaidroja, ka Regulas 5. panta trešā daļa paredz, ka gaisa pārvadātājam nav jāmaksā kompensācija, ja lidojuma atcelšanu ir izraisījuši ārkārtēji apstākļi, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi.

Aviokompānija norādīja Komisijai, ka Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 2020.gada 18.martā ticis publicēts Eiropas Komisijas Paziņojums “Skaidrojošas vadlīnijas par ES pasažieru tiesību regulējumu saistībā ar Covid-19 izraisīto mainīgo situāciju” (turpmāk – Vadlīnijas). Kā norādīts Vadlīniju preambulā un 1. nodaļā, Vadlīniju mērķis ir precizēt, kā daži konkrēti noteikumi ES pasažieru tiesībām veiktajos aktos ir piemērojami pašreizējā situācijā, kad mūs piemeklējis Covid-19 uzliesmojums, jo īpaši attiecībā uz reisu atcelšanu un kavēšanos.

Vadlīniju 3.4. nodaļa izskaidro pasažieru tiesības saņemt Regulā paredzēto kompensāciju lidojumu atcelšanas gadījumā, ja šāda lidojumu atcelšana notikusi Covid-19 ietekmē. Proti, Eiropas Komisija uzskata, ka tad, ja publiskās iestādes veic pasākumus, kuru mērķis ir ierobežot Covid-19 pandēmiju, šādi pasākumi pēc to būtības un izcelsmes nav raksturīgi parastai pārvadātāju darbībai un ir ārpus to faktiskās kontroles.

Eiropas Komisija norādījusi, ka ar Regulas 5. panta trešo daļu tiesības saņemt kompensāciju tiek atceltas ar nosacījumu, ka konkrētā lidojuma atcelšanu ir izraisījuši ārkārtēji apstākļi, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi. Šis nosacījums būtu jāuzskata par izpildītu, ja publiskās iestādes vai nu pilnīgi aizliedz veikt konkrētus lidojumus, vai arī aizliedz personu pārvietošanos tādā veidā, kas *de facto* izslēdz konkrētā lidojuma veikšanu.

Vadoties no augstāk norādītā, aviokompānija uzskata, ka nevar pastāvēt šaubas par to, ka Latvijas valsts ieviestie ierobežojumi lidojumu veikšanai uz noteiktām valstīm ir uzskatāmi par ārkārtējiem apstākļiem. Lidojums ticis atcelts tiešā saistībā ar valstī ieviestajiem ierobežojumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai. Tādejādi saskaņā ar Regulas 5. panta trešo daļu, kā arī ar Vadlīnijās publicētajiem skaidrojumiem, Lidojums atcelts ārkārtēju apstākļu dēļ un pasažierim nepienākas Regulā paredzētā kompensācija.

Komisija norāda, ka Noteikumu 35.punktā redakcijā no 2020.gada 1.jūlija līdz 2021.gada 14.janvārim tika noteikts aizliegums (ar dažiem izņēmumiem) veikt starptautiskos pasažieru pārvadājumus no/uz SPKC tīmekļvietnē publicētajām valstīm, kurās ir reģistrēta tāda Covid-19 infekcijas izplatība, kas var radīt nopietnu sabiedrības veselības apdraudējumu. Minēto noteikumu anotācijā ir izdarīta atsauce uz šādu saslimstības rādītāju – Covid-19 kumulatīvais 14 dienu saslimstības rādītājs uz 100 000 iedzīvotājiem. Līdz ar to Komisija secina, ka sabiedrības veselības apdraudējums tiek izvērtēts sasaistē ar konkrētās valsts saslimstības kumulatīvajiem rādītājiem, kas Komisijai nav zināmi.

Tāpat Komisijai nav informācijas par to, vai aviokompānija ir ņēmusi vērā saslīkstības rādītājus Ukrainā, pieņemot lēmumu par lidojuma atcelšanu, jo SPKC tīmekļa vietnē (<https://www.spkc.gov.lv/lv/valstu-saslīkstības-radītāji-ar-covid-19-0>) ik nedēļu tiek publicētas ziņas par saslīkstības rādītājiem dažādās valstīs, kur, spriežot pēc SPKC publicētā valstu saraksta uz pasažiera lidojuma atcelšanas brīdi, SPKC rekomendēja nebraukt uz valstīm, kuru kumulatīvie rādītāji ir virs 25 (14 dienu kumulatīvais COVID-19 gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotāju Eiropas savienības, Eiropas Ekonomiskās zonas valstīs, kā arī Šveicē un Apvienotajā Karalistē un citās atsevišķās valstīs). Daļai valstu saslīkstības rādītāji tiek norādīti konkrēti, bet daļai valstu (aiņ "Citos sarakstos neminētas visas pasaules valstis" vai "Citas sarakstā neminētas valstis") šādi rādītāji netiek norādīti konkrēti, bet tiek izteikta vispārīga rekomendācija nebraukt. Komisijai objektīvai strīda izskatīšanai ir nepieciešams noskaidrot, vai minētā SPKC rekomendācija nebraukt attiecībā uz valstīm, kurām konkrētie saslīkstības rādītāji nav norādīti ir pamatota ar Covid-19 kumulatīvajiem 14 dienu saslīkstības rādītājiem uz 100 000 iedzīvotājiem šajās valstīs, kā arī, vai šāda SPKC rekomendācija ir pamats uzskatīt, ka minētajās valstīs Covid-19 infekcijas izplatība var radīt nopietnu sabiedrības veselības apdraudējumu MK noteikumu 35.punkta izpratnē un tādēļ uz tām ir aizliegts veikt starptautiskos pasažieru pārvadājumus.

Ņemot vērā to, ka Komisijas rīcībā nav pieejama visa informācija, kas ir būtiski objektīva lēmuma pieņemšanai, Komisija atlika strīda izskatīšanu, lūdzot SPKC sniegt skaidrojumu, kā arī Komisija pieprasīja aviokompānijai sniegt papildu skaidrojumu.

No saņemtā aviokompānijas papildu skaidrojuma Komisija secina, ka aviokompānija nevērtē saslīkstības kumulatīvos rādītājus valstīs, uz kurām veic vai plāno veikt lidojumus, proti, plānojot lidojumu grafiku, laikā, kad tika atcelts pasažiera lidojums, tika ņemtas vērā SPKC rekomendācijas un aktuālais iknedēļas ziņojums no SPKC par koronavīrusa izplatību valstīs. Līdz ar to aviokompānija vadījās tieši no SPKC rekomendācijām, kas ļāva pielāgot lidojumu grafiku, lai tas atbilstu valstī noteiktajiem pārvietošanās ierobežojumiem.

Atbilstoši tā brīža valsts politikai Covid-19 izplatības ierobežošanā, tieši SPKC ir iestāde, kas bija atbildīga par valstī noteiktā COVID-19 izplatības rādītāja, pie kura sasniegšanas var rasties nopietns sabiedrības veselības apdraudējums, noteikšanu. Šis fakts šobrīd ir ticis nostiprināts ar MK noteikumu Nr. 360 3.¹ punktu.

Līdz ar to aviokompānija aicina Komisiju ar detalizētākiem jautājumiem par valstī noteiktā COVID-19 izplatības rādītāja noteikšanas metodoloģiju vērsties pie SPKC, kas šādos jautājumos ir atbildīgā iestāde valstī. Tāpat aviokompānija norādīja, ka informācija par valstī noteikto COVID-19 izplatības rādītāju, pie kura sasniegšanas var rasties nopietns sabiedrības veselības apdraudējums, neietekmē aviokompānijai ar normatīvajiem aktiem uzliktos ierobežojumus 2020.gada 11.augustā izpildīt lidojumus uz trešajām valstīm, tostarp Ukrainu.

Savukārt SPKC Komisijai sniedza skaidrojumu, norādot, ka SPKC rekomendācija nebraukt uz ES/EEZ valstīm, kurām konkrētie saslīkstības rādītāji nav norādīti, kā arī par ceļošanas ierobežojumiem uz trešajām valstīm ir balstīti uz Eiropas Savienības Padomes dokumentu "Ieteikumu par pagaidu ierobežojumu nebūtiskiem ceļojumiem uz ES pakāpenisku atcelšanu", kur ceļošanas ierobežojumi netiek piemēroti attiecībā uz valstīm, kas uzskaitītas minētajā dokumentā. Attiecīgo valstu sarakstu pārskata ik pēc divām nedēļām un publicē Eiropas Komisijas mājaslapā. Valstīs, kurām SPKC publicētajā informācijā nav norādīts Covid-19 kumulatīvais 14 dienu saslīkstības

rādītājus, tas ir pieejams Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – ECDC) mājaslapā. Pēc ECDC datiem Covid-19 kumulatīvais 14 dienu saslimstības rādītājs laika posmā no 2020. gada 3. augusta līdz 9. augustam Ukrainai bija 39,11 uz 100 000 iedzīvotāju un no 10. augusta līdz 16. augustam bija 47,22 uz 100 000 iedzīvotāju.

Attiecīgi Komisija secina, ka tad, kad pasažiera lidojums tika atcelts, saslimstības rādītāji Ukrainā bija virs 25 (14 dienu kumulatīvais COVID-19 gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotāju Eiropas savienības, Eiropas Ekonomiskās zonas valstīs, kā arī Šveicē un Apvienotajā Karalistē un citās atsevišķās valstīs), proti, tādi, kas apdraudēja sabiedrības veselību saskaņā ar Noteikumu 35.punktu. Līdz ar to Komisija konstatē, ka pasažiera lidojumu aviokompānija atcēla pamatoti, no aviokompānijas neatkarīgu ārkārtēju apstākļu dēļ un kompensācija par atceltu lidojumu pasažierim nepienākas saskaņā ar Regulas 5. panta trešo daļu.

Komisija, pamatojoties uz Regulas 5.panta trešo daļu, PTAL 26.³ panta pirmo daļu, 26.⁴ panta pirmo un otro daļu, 26.¹¹ panta pirmo daļu, 26.¹² panta pirmo daļu un Noteikumu 35.punktu,

nolemj:

noraidīt pasažiera prasību par kompensācijas izmaksu saistībā ar atceltu lidojumu.

Saskaņā ar PTAL 26.¹² panta piekto daļu Komisijas lēmumam ir ieteikuma raksturs, un tas nav apstrīdams vai pārsūdzams

Komisijas priekšsēdētājs

R.Grāvelsiņš